

CHE VII.	Kvalita života a zdravie
CHE3 X.2	Lieky a liečivá

Liečivo

- zložka lieku, ktorá má schopnosť cielene pôsobiť na organizmus.
- Biologicky účinná látka alebo zmes látok, slúžiacich na liečenie, diagnózu, prevenciu ochorenia

Pôvod

1. **Prírodný**- ľudský, rastlinný, živočíšny
2. **Syntetický**

Skupiny liečiv

analgetiká	zmierňujú bolesť
anestetiká	znecitlivujú, pôsobia celkovo alebo lokálne
antibiotiká	Bakteriocídny účinok
antihistaminiká	pôsobia proti alergickej reakcii
antipyretiká	znižujú teplotu
antireumatiká	pôsobia proti reume
psychofarmaká	ovplyvňujú psychiku) vrátane hypnotík (tlmia CNS) a sedatív (upokojujú)

Liek

- výrobok obsahujúci jedno alebo viacero liečiv a pomocných látok upravených do vhodnej aplikačnej formy lieku

Liekové formy

1. **vonkajšie využitie**- maste, krémy, roztoky
2. **vnútorné využitie**
 - Tuhá forma- tabletky, čapíky
 - Kvapalná forma- kvapky, infúzie, sirupy

Originálny liek

- liek, na výrobu ktorého sa použilo novoobjavené liečivo
- chránený patentom 25rokov, vyššia cena(*obsahuje aj náklady*)

Generický liek (generikum)

- liek obsahujúce liečivo nechránené patentom
- bez patentu alebo so stratenou platnosťou patentu
- lacnejšie, často rovnako účinné ako originálne

Účinky liekov

1. **Hlavné**- požadované a želateľné
2. **Vedľajšie**- sprievodné (väčšinou nežiaduce a škodlivé)

Testovanie liekov

1. **Predklinické** (na zvieratách)
2. **Klinické** (na dobrovoľníkoch)
 - Overovanie účinnosti, bezpečnosti a kvalitu lieku
 - Používanie iba schválených a registrovaných liečiv (Štátny ústav an kontrolu liečiv)

Antibiotiká - A. Fleming (1958)

- Liečivá produkované prirodzene mikroorganizmami
- Patria tu aj chemoterapeutiká (zlúčeniny získavané synteticky s antimikrobiálnym účinkom)

Účinok:

- Blokujú fyziologické procesy v baktériach
- Neúčinné na vírusové ochorenia
- Podobný účinok (*cesnak, propolis, echinacea purpurová , škorica*)

1. **Bakteriocídny**- usmrtenie baktérii
2. **Bakteriostatický**- zastavenie rastu baktérií

CRP vyšetrenie- stanovenie C-reaktívneho proteínu v kvapke krvi
Prevenia proti nadmernému užívaniu ATB
Ukazovateľ zápalu

Nežiadúce účinky ATB

- Alergické reakcie
- hnačky, zvracanie
- toxické pre pečeň, obličky, NS, krvotvorné tkanivo (pri nesprávnom používaní)
- narúšanie rovnováhy imunity *pri opakovanom použití*)
- likvidácia prospešných baktérii (*pri opakovanom použití*)

Zásady používania ATB

- predpis lekárom
- dodržiavať dávkovanie, čas používania (hrozí vznik rezistencie, zníženie ich účinku)
- ATB penicilínového radu nekombinovať s alkoholom
- Neprejeďať sa, zapiť vodou/slabým čajom
- Používať súčasne probiotiká(*obnova mikroflóry*)

Liečivé rastliny

- Prírodný zdroj liečiv
- Domáce doplnkové liečenie menej závažných chorôb (môžu byť súčasťou liečiv)
- Zber v nekontaminovanej oblasti
- Dodržiavať správny postup pri zbere, sušení a uskladnení
- Spôsob získavania - **extrakcia** (*voda, 60% etanol- tinktúry, rastlinné oleje- liečivé oleje, bravčová masť- liečivé maste, roztok cukru- sirupy*)